

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno disertanta	:	JUDr. Dalibor Šelleng
Téma práce	:	Trestní odpovědnost právnických osob
Rozsah práce	:	202 strany
Datum odevzdání práce	:	26. června 2018

1. Aktuálnost (novost) tématu:

Zvolené téma je i přes již téměř sedmiletou účinnost zákona o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim stále velmi aktuálním, nakolik právní úprava předkládá spoustu nevyjasněných otázek, ke kterým se v literatuře objevují různé názory. Lze tak konstatovat, že z hlediska výběru tématu si uchazeč zvolil institut, který je velmi vhodné a potřebné nadále zpracovávat a přinášet tak nové poznatky, a to jak z hlediska teoretického, tak z hlediska návrhů pro aplikační praxi.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody:

- teoretické znalosti – byly potřeba hluboké znalosti zejména trestního práva hmotného, ale i procesního;
- vstupní údaje a jejich zpracování – doktorand vyhledal velké množství vstupních údajů, které tvůrčím a v zásadě vhodným způsobem zpracoval;
- použité metody – odpovídají standardům vědecké práce.

3. Formální a systematické členění práce:

- v souladu s opatřením děkana č. 17/2017 (čl. 18 až čl. 20 a přílohou č. 4). Práce se člení vedle úvodu a závěru na 4 části. V první části předkládané práce se disertant zabývá obecnými aspekty trestní odpovědnosti právnických osob, kde se správně zaměřuje na samotný pojem právnické osoby, historický vývoj institutu a dnes možná již trochu přežitě detailním způsobem důvody, které svědčí přijetí institutu trestní odpovědnosti právnických osob, stejně jako důvody proti zavedení této deliktní odpovědnosti do právního řádu. Okrajově se zde věnuje i kriminologickému úhlu pohledu, kde lze bezpochyby uvést, že E. Sutherland byl *otecem* dnes již zavedeného pojmu „kriminalita bílých límečků“. Druhá část práce se zaměřuje na samotnou právní úpravu zkoumaného institutu, tedy zákon č. 418/2011 Sb. Je třeba ocenit kapitulu 2.2 – Ústavněprávní aspekty trestní odpovědnosti právnické osoby, nakolik by bylo zřejmě žádoucí, aby se autor kromě zahraničních úprav detailněji věnoval i rozhodovací praxi ESLP, kdy tato může mít v budoucím období značný význam při interpretaci některých klíčových a problematických ustanovení zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. Disertant se v druhé části práce dále zabývá jednotlivými složkami působnosti zákona s důrazem na věcnou působnost. Jádrem této části práce jsou subkapitoly 2.4 a 2.5 věnované přičitatelnosti trestného činu právnické osobě a koncepcí přičitatelnosti. Autor se dále věnuje problematice nástupnictví a zániku trestní odpovědnosti právnické osoby.

V části třetí se zpracovatel zaměřuje na některé specifické aspekty trestní odpovědnosti právnických osob se zaměřením na koncernovou (holdingovou) problematiku a některé konkrétní subjekty s evidentní znalostí dosavadní aplikační praxe se zaměřením na judikaturu. Část čtvrtá je nazvána *Trestněprávní Compliance*, ve které disertant rozebírá některé základní aspekty problematiky, kdy však některé stěžejní naopak opomíjí. Poslední kapitolou předložené disertační práce je závěr, ve kterém autor sumuje poznatky napříč celou disertační prací.

4. Vyjádření k práci: Předložená práce je velmi kvalitním zpracováním zvoleného tématu, kdy se autor věnuje již dříve prezentovaným názorům předkládanými v literatuře, tak aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení. Je třeba ocenit skutečnost, že názory pouze nepřebírá, ale mnohdy se k nim snaží zaujmout svůj kritický náhled a názor. V rámci disertační práce se věnuje problematikým okruhům teorie a praxe, kdy lze zdůraznit zejména poukaz na otázky rozsahu kriminalizace trestní odpovědnosti právnických osob, přičitatelnosti trestného činu právnické osobě a otázku trestněprávních Compliance programů, kteréžto se mohou jevit jako jeden z klíčových bodů při rozhodování, zdali právnická osoba spáchala trestný čin, či nikoliv. Za chvályhodnou pak považuji práci se zahraniční judikaturou, kdy zejména rozhodování španělského Nejvyššího soudu je v současné době mnohdy určitou komparační pomůckou pro české soudy. Stran oblasti Compliance pak pouze dodávám, že je na škodu, že uchazeč se více nevěnoval normě ISO 19600:2014, se kterou významně pracuje i přepracovaná metodika Nejvyššího státního zastupitelství k ustanovení § 8 odst. 5 ZTOPO.

Z celé práce je zřejmá uchazečova snaha o co možná nejširší pojetí problematiky, alespoň jejích základních prvků. Zde lze poukázat na teoretické základy pojetí právnické osoby, resp. otázky spojené s přičitatelností trestného činu právnické osobě.

Podle názoru autora by právnická osoba neměla být postihována za výběr členů, které následně spáchaly trestný čin. Domnívám se však, že se zde dostatečně nevyrovnává se současnou praxí orgánů činných v trestním řízení, nakolik jinak s uvedenou myšlenkou lze souhlasit.

Z hlediska problematiky přenesení důkazního břemene autor předkládá různé názory, které se v teorii objevily, je však na škodu, že se rovněž nevěnuje judikatuře ESLP, která by mohla do řešení tohoto problému vnést více světla.

Celkově lze práci hodnotit jako zdařilé zpracování tématu.

5. Kritéria hodnocení práce:

- **splnění cíle:** Uchazeč stanovil za hlavní cíl práce „*podat ucelený výklad současné tuzemské právní úpravy podmínek vzniku trestní odpovědnosti právnických osob a v rámci tohoto výkladu poukázat na některé její zvláštnosti, nedostatky a výkladové nejasnosti.*“ Vzhledem ke struktuře práce a jejímu obsahu jej lze mít za splněný.
- **samostatnost při zpracování tématu (včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství):** Práce je původním a originálním zpracováním předkládané problematiky, kdy dle oponentovi známým zdrojům nelze v tomto smyslu mít připomínek.
- **logická stavba práce:** Práce má logickou a vhodnou strukturu, kdy autor postupuje od obecného ke konkrétnímu (více viz vyjádření výše).

- **práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací:** Autor dodržuje jednotný standard citací. Z hlediska předložených zdrojů lze konstatovat, že je dostatečný, doktorand pracoval rovněž se zahraniční literaturou. Lze uvést, že vybraný okruh pramenů je v zásadě přílehavý. Autor pracuje vhodně s judikaturou, a to jak tuzemskou, tak zahraniční.
- **hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):** Vzhledem k rozsahu práce a nárokům na tuto kvalifikační práci kladeným jsem v tomto směru bez připomínek a považuji práci za zdařilou. Je třeba uvést, že se nejedná o práci veskrze popisnou, ba naopak.
- **úprava práce (text, grafy, tabulky):** Předkládaná disertační práce je graficky přehledná. Autor prokázal pečlivost při práci s textem. V tomto ohledu nelze mít připomínek. Grafy a tabulky práce neobsahuje stejně tak jako přílohy.
- **jazyková a stylistická úroveň:** Na velmi dobré úrovni, bez chyb. Práce je dobře čtivá i přes to, že se jedná o odborný text.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

V rámci obhajoby doporučuji, aby se uchazeč vyjádřil k problematice důkazního břemene při prokazování vynaložení veškerého úsilí (§ 8 odst. 5 ZTOPO) a případným návrhům *de lege ferenda*.

Předkládaná práce zcela jednoznačně splňuje obsahové a formální požadavky kladené na vypracování disertační práce, a proto ji doporučuji k obhajobě před příslušnou komisí pro obhajobu disertačních prací.

V Praze dne 27. srpna 2018

JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.
oponent práce